

Lokal självförsörjning – scenariet i korthet

Sverige år 2050

Sverige år 2050 bra på att ta tillvara lokala resurser och potentialer och har en hög grad av självförsörjning. Möjligheter till försörjningstrygghet och hållbara lösningar baseras på de lokala ekosystemen och att människor nöjer sig med mindre konsumtion av varor. Människor anpassar sin konsumtion av varor efter de lokala ekosystemens förmåga, vilket innebär en nedskaling och minskad import. Eftersom resurserna finns på lokal nivå är kommunernas makt och inflytande över sin egen utveckling stor och även befolkningen har stor delaktighet i beslut. Många bor på landsbygden och i mindre städer och storstäderna är utglesade, med stor andel odlingsytor.

Institutioner som tidigare legat på centrala myndigheter är överförda till lokala nivåer. Centraliserade funktioner har transformerats till lokala – vägar och spår underhålls och finansieras till exempel lokalt, i den mån de är prioriterade av det lokala styret. Civilsamhällets aktörer (familjen, hushållen, lokala produktionsföreningar, nätverk, kooperativ etc) har en viktig roll. Människor samarbetar i lokala sammanslutningar så att produktionen av mat och andra förnödenheter ska fungera på ett så resurseffektivt sätt som möjligt. Lokalsamhällena har därför fått en betydande roll för hela samhället, på bekostnad av staten. De flesta lokalsystem har till exempel egna typer av skattesystem, incitamentsstrukturer etc som anpassas till de lokala förutsättningarna. Staten har dock fortfarande en funktion att garantera ett nationellt rättsväsende samt att tillgodose att det finns ett socialt skyddsnetz och en grundläggande försörjningstrygghet för medborgarna.

Beslutsfattande sker framförallt i mindre samhällsenheter i form av resursförvaltande gemenskaper. Detta innebär mer av direkt demokrati och deliberativt beslutsfattande, vilket innebär en stor grad av delaktighet för samtliga medborgare. Alla medborgare i arbetsför ålder förväntas delta aktivt i lokal produktion av mat och andra varor men också i produktionen av välfärdstjänster som omsorg av äldre och barn, utbildning med mera.

De ekonomiska aktiviteterna är i stor utsträckning anpassade till förutsättningarna i varje lokalsamhälle och ser därmed mycket olika ut i olika regioner. Produktionen är i huvudsak inriktad på lokal konsumtion. Viss handel förekommer mellan olika regioner. Produktionen är arbetsintensiv vilket innebär att produktiviteten är relativt låg. Kapitalintensiteten och energiintensiteten är låga som en konsekvens av begränsad tillgång till energi. Produktionen prioriterar nödvändig produktion såsom livsmedelsproduktion.

Den totala arbetstiden har inte minskat nämnvärt jämfört med år 2015 men en större andel av arbetet sker i lokal/regional regi och är dessutom oavlönat eftersom mycket av arbetet ägnas åt självförsörjning. Det innebär förhållandevis låga genomsnittliga löner och en låg konsumtionsnivå, i synnerhet när det gäller varor eller tjänster vars produktion eller användning kräver mycket energi eller globala resursflöden.

Medborgarna är i högre grad både producenter och konsumenter i vardagslivet. Det vardagliga livet är uppbyggt kring försörjning och framställning av mat, basvaror, underhåll av byggnader och omvårdnad samt beslutsfattande och utbildning som är nödvändig för försörjningen. Hushållsenheterna är formade efter försörjning – exempelvis kan en gård utgöra ett slags storhushåll där flera vuxna, barn och äldre ingår. Eftersom Sverige har lyckats jämförelsevis väl med att ta vara på sina resurser, kommer fler migranter hit. Därför antas den svenska befolkningen uppgå till cirka 13 miljoner 2050.

Landsbygden som tidigare avfolkats främst på grund av att genomsnittsåldern har varit hög med fler dödsfall än födelse upplever nu en renässans. Mer sysselsättning lokalt och större fokus på lokal produktion leder till en ny grön våg. Många väljer att flytta från storstäderna vilket innebär att det hårda trycket på storstädernas kärna och närområden minskar. Eftersom den lokala produktionen är viktig för försörjning av energi och livsmedel, blir det allt viktigare att bo nära försörjningssystemen.

Vardagen är mycket stationär för de flesta medborgare. Gods transporteras inte heller i lika stor utsträckning eftersom den lokala försörjningen av varor är stor. Persontransportarbetet har minskat med närmare 80 procent och ligger i nivå med 1940-50 talet. Jordbruksproduktionen styr den rumsliga organisationen av samhället i hög grad. Människor bor nära jordbruket, dit också merparten annan produktion är förlagd. Det rör sig om en mycket decentraliserad lokaliseringsstruktur som delvis liknar den proto-industriella. Persontransporterna inom lokalsamhällena sker framförallt med gång och cykel samt enkla motoriserade två- och trehjulingar (enkla avseende material, reservdelar, reparation med mera) och som går på lokalt och regional producerat biobränsle eller el. Högkapacitetskollektivtrafik finns framförallt i storstäder och större städer (det gäller till största del infrastruktur som redan finns på plats), men är betydligt nedskald jämfört med 2015, och i vissa mindre städer och orter är den i stort sett helt nedlagd. En viktig förklaring till detta är att denna typ av kollektivtrafik är beroende av "massdestinationer", som stora fabriker och produktionsanläggningar, vilket inte motsvarar den aktuella rumsliga organisationen.

Global utveckling fram till 2050

Vad gäller den globala utvecklingen så har globaliseringstrenden vänt och gått mot ökad fragmentering och lokala/regionala marknader. En del av förklaringen ligger i ökat missnöje och ekonomiska problem i stora ekonomier, vilket sporrat mer protektionistiska tankar. Många länder blir alltmer fokuserade på inhemska eller regionala frågor. Det finns få globala institutioner, och de har inte tillräcklig samordning och samarbete för att ta kunna ta itu med miljöfrågor och sociala orättvisor. Politiken blir alltmer nationell och regional, och karaktäriseras av handelshinder, särskilt för energi och jordbruksprodukter. Länder fokuserar på att uppnå energi- och livsmedelssäkerhet inom sina egna områden. I flera regioner blir auktoritära styrelseskick vanliga, med starkt reglerade ekonomier. Den globala ekonomiska utvecklingen är långsam och konsumtionen låg, men materialintensiv. Ojämligheter kvarstår eller förvärras över tid, särskilt i utvecklingsländerna. Många länder kämpar för att behålla sin levnadsstandard, skapa tillgång till rent vatten, förbättrad sanitet och hälsa, och ta hand om utsatta befolkningsgrupper. Befolkningstillväxten är låg i industrialiserade länder och hög i utvecklingsländer.

Globalt sett har medeltemperaturen under perioden fram till 2035 ökat med mellan 0,3°C och 0,7°C (jämfört med 1986-2005). Beroende av fossila bränslen och svårigheter att åstadkomma internationella samarbeten, kombinerat med långsam teknologisk utveckling innebär stora utmaningar för att minska växthusgasutsläpp. Prognoser pekar på att ökningen blir 1,4-2,6°C åren 2046-2065, för att år 2100 hamna på en ökning med mellan 2,6 och 4,8°C jämfört med 1986-2005. Andelen människor som redan upplever, eller snart kommer att uppleva vattenbrist och påverkas av stora floder som svämmar över är stor. Risken för skadliga effekter på ekosystem och mänskliga system är stora. Havsförurning, stigande havsnivåer och andra dimensioner av klimatförändringarna påverkar både växt- och djurarter. Samtidigt är många människor mer utsatta för klimatförändringarnas effekter på grund av brist på utveckling vad gäller välfärd, låga inkomster och brist på effektiva institutioner.

För mer information om projektet: www.bortombnptillvaxt.se
Där hittar du även hela rapporten Testversion av scenarier för hållbart samhällsbyggande bortom BNP-tillväxt, inklusive referenser.

Bortom BNP-tillväxt

Scenarier för hållbart samhällsbyggande